

Sigade Aafrika katk valmistab jätkuvalt muret

Ene Kärner

EPKK Brüsseli esinduse juht

Copa-Cogecas toimus 29. aprillil koosolek, kus vahetati infot sigade Aafrika katku (SAK) leviku kohta ning kaaluti SAKist tabandunud või selle mõjusfääri sattunud riikide töögrupi loomist. Kohal olid Poola, Eesti, Leedu, Tšehhi, Rumeenia, Sloveenia ja Ungari esindajad.

Poola esindaja sõnul on sealsetes tapamajades toimuv regulaarne kontroll tihtipeale lünklik, kuna ei jätku riiklike veterinaarametnike. Põhjuseks nende madal töötasu võrreldes erasektoris töötavate kolleegidega. Samuti ei ole efektiivne ka nn tagahoovi-seapidajate kontroll, on tuvastatud mitmeid korruptsioonijuhtumeid.

Rumeenias on tagahoovi-seakasvatuse ikka veel alles 400 000 (varem oli 640 000 majapidamist). Enamik neist on registreerimata ja seega ka veterinaarametnikele raske kontrollida. Bioohutuse mõttes ei vasta need kindlasti

nõuetele ja on suureks ohuks suurfarmidele, kus on tehtud vajalikud investeeringud bioohutuse tarvis.

Kauplemispiirangutega 3. tsooni sattudes on farmid tõsise probleemi ees, sest lihatööstused-tapamajad pole nende sigade ostust huvitatud just täiendavate töötlemisnõuete tõttu ja sellest tulenevalt suurematest kulutustest. Viimase aasta jooksul on tegevuse lõpetanud 19 suurfarmi ja emiste arv on kahanenud 25%.

Sloveenias katkujuhtumeid veel pole, kuid arvestades eelseisva suvise turismihooajaga, mis toob riiki palju naaberriikide transpordivahendeid ja inimesi, on saastumise oht eriti kõrge.

Tšehhi on kuulutatud katkuvabaks, kuna viimased juhtumid metssigadel olid 2018. aastal ning metssigade populatsioon on väike ja viidud kontrolli alla.

Ungaris on SAKi nakkuskolded riigi kirdeosas, kus on suured metsad ja naabruses Ukraina, kust nakatunud metssead Ungari territooriumile sisenesid. Esindaja peab väga oluliseks koostööd Ida-Euroopa riikide vahel, sest

tegemist nagu kaitseliiniga kogu ELile, kui osatakse koos rakendada ühiseid tõrjemeetmeid – selleks aga on vaja suuri ressursse ELi eelarvest.

Leedus on suletud 50% väikestest tagahoovi-majapidamistest. Viimased juhtumid kodusigadel olid 2018. aastal. Allesjäänud suufarmid annavad 80% sigade kogutoodangust, kuid riigi isevarustatuse tase on langenud 50%-le ning peatset tootmise taastumist pole näha.

Eestis on hea tulemuse metssigade arvukuse piiramisel andnud jaht. 2018. aastal 4900-st kütitud metsseast olid positiivsed SAKile 284, neist enamik saartel, Lääne- ja Harjumaal. Bioohutusnõuded farmidele on ranged ja pidevalt täienenud. Kontrollimatud kodumajapidamised on põhimõtteliselt likvideeritud, sest bioohutusnõuete täitmine on nende jaoks liialt kulukas. Ametkondade poolt tehtav kontroll on organiseeritud ja toimiv.

Copa-Cogeca andmetel on 1. jaanuarist 2019 kuni aprilli lõpuni registreeritud 83 positiivset SAKi juhtumit kodusigadel (Itaalias Sardiinias, Poolas, Rumeenias) ja seitse juhtumit Ukrainas. Metssigade hulgas märgiti 2196 nakatumist (790 Poolas, 181 Rumeenias, 375 Belgias ja 478 Ungaris).

Hiinas oli aprilli lõpuks leitud 118 katkujuhtumit 28 provintsis. Ligi miljon siga on haiguse leviku vältimiseks hukatud. Hiina valitsus on kehtestanud 3 km laiuse epideemia-tsooni ja 10-kilomeetrise puhvertsooni haiguspiirkonna ümber. Elussigade liikumist kontrollitakse rangelt ning elussigade turud SAKist hõlmatud provintsidest ja lähialadel on suletud. Uuringute kohaselt oli 62% esmalt leitud 21 katkujuhtumist seotud söödaga. 68 juhtumi

puhul põhjustasid 46% nakatumistest desinfitseerimata transpordivahendid ja töötajad, 34% sөөt ja 19% puhul elussigade transport regioonide vahel.

Hiina põllumajandusministeerium ja keskkonnaministeerium koostasid ühise juhendi SAKi ennetamiseks ja kontrolli kodu- ja metssigadel ning uuendasid erakorraliste meetmete rakendamise plaani epideemia puhkemise puhuks. 28. märtsil avastas Hsinchu lennujaama veterinaarkontroll ühe Hong Kongist tulnud reisija pagasis olnud sealihavorstist SAKi viiruse, mille genoom vastas 100%-liselt Hiinas levinud SAKi viirusele. Vorst oli toodetud Heilongjiangi provintsis. Mitmetest Hiina provintsidest on epideemiatsooni piirangud aprillikuus eemaldatud, kuna seal ei ole kuue nädala jooksul leitud uusi nakatumisjuhtumeid. Rabobanki hinnangul võib olla nakatunud kuni 200 miljonit siga ja Hiina sealihatootmine vähenenud 30% võrra. SAK on levinud ka Vietnami ja Mongooliasse.

Kardetakse SAKi levikut USAsse

Ameerika seakasvatajad kasutavad Hiinast pärit sөөta, mistõttu valmistab SAKi levik Hiinas neile erilist muret. Seni ei ole USA ja Kanada veel keelanud loomasööda importi Hiinast, kuid mõned eksperdid soovivad import-sööda vähemalt 20 tunniks karantiini jätta. New Jersey toll avastas märtsikuus 450 tonni illegaalse sealiha sisseveo Hiinast. USAsse jõudes ähvardaks SAK 20 miljardi dollari väärtuses sealihatootmist. USA, Kanada ja Mehhiko sealihatootjate ning valitsuste esindajad kohtusid hiljuti Ottawas, et arutada võimalusi katku Põhja-Ameerikasse jõudmise takistamiseks.